

Biomangfoldskog – ikke alltid like vakker

Av Vegard Gundersen, Lars Helge Frivold og Haaken M. Christensen

Kunnskap knyttet til landskapsforming og hva slags skog folk foretrekker, har gitt store bidrag til hvordan skog kan gjøres vakker og harmonisk for rekreasjon og betraktning. Utvikling av "turistlandskap" og "parkskoglandskap" er blitt populært mange steder i verden. Men nettopp idealet om det vakre og harmoniske kan stå i kontrast til det mer opprinnelige, uryddige og dynamiske, som jo ofte kjennetegner skoger med stort biologisk mangfold.

Naturlig skogdynamikk og friluftsliv, ikke helt på linje

Vi stilte oss spørsmålet om hvordan folk opplever skogstrukturer som er viktige for biologisk mangfold, i første rekke knyttet til liggende og stående død ved. Det er gjort lite forskning på dette i Norge. Flere undersøkelser fra Nord-Amerika, Sverige og Finland tyder på at "rotete" strukturer som følge av fri skogutvikling og naturlig skogdynamikk ikke har vært særlig godt likt blant dem som ser eller bruker skogen til friluftsliv. Likevel blir det ofte hevdet at den ville skogen er vakker og stemningsfull. Forvaltningen kunne vært enklere hvis det var slik at elementene som fremmer biomangfold i skogen også var vakre.

Dette bildet fikk den største økningen i preferanseverdi med tilleggsteksten: "Skogen på bildet er gammel og inneholder et spesielt stort mangfold av sjeldne planter og dyr". Foto: Vegard Gundersen

RETURADRESSE:

Skog og landskap,
Postboks 115,
1431 Ås

B

NORGE

P.P.

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

www.skogoglandskap.no, tlf: 64 94 80 00, Redaktør: Camilla Baumann, Produksjon: Svein Grønvold, Grønvolds Bildebyrå, Trykk: Follotrykk AS 2008, Opplag 3000

Disse bildene fikk den minste økningen i preferanseverdi etter å ha manipulert bort den døde veden for utvalg B. Det manipulerede fotografiet (uten død ved) fikk den største preferanseverdien av alle fotografiene i undersøkelsen. Foto: Vegard Gundersen

Friluftsliv og skogopplevelse kartlagt i spørreundersøkelse

Ved en elektronisk spørreundersøkelse, har vi kartlagt noen sentrale bakgrunnsvariabler og fått svar på noen spørsmål knyttet til atferd i forbindelse med friluftsliv. Vi spurte også i hvilken grad skogen, som vist på 24 fargefotos, var egnet for vedkommendes friluftsliv og skogopplevelse. Undersøkelsen ble sendt til to uavhengige og representative utvalg av befolkningen over 16 år, i landsdelene Østlandet og Trøndelag. I alt fikk vi inn 1082 svar, 544 i utvalg A og 538 i utvalg B.

Bedømmelsen av fotografiene skulle gjøres langs en seksdelt skala, der 1 var "liker ikke i det hele tatt" og 6 var "liker svært godt". De 24 fargebildene var delt i tre grupper. Bildegruppe I, med 8 bilder, ble vist likt til begge utvalgene. Til bildegruppe II, med de neste 8 bildene, fikk utvalg B tilleggsinformasjon som forklarte den økologiske begrunnelsen for å bevare strukturene som ble vist på bildene, mens utvalg A ikke fikk noen slik informasjon. I bildegruppe III, med de siste 8 fotomotivene, fikk utvalg B se behandlede bilder der elementer som død ved, stubber og kvist var fjernet. Utvalg A fikk se de originale versjonene som ikke var bildebehandlet.

Brent skog er lite populært

Resultatene fra undersøkelsen viser en

rekke interessante trekk. I bildegruppe I, hvor begge utvalgene fikk se de samme bildene, var det ingen sikre forskjeller mellom utvalg A og utvalg B. Bildene som viste åpne gamle skoger med rik bunnevegetasjon, gamle trær, og edellauvskog var godt likt, mens bilder av brannflater og død ved var dårlig likt. Et foto av en nylig brent brannflate fikk lavest preferanseverdi av alle de til sammen 24 bildene. Bildegruppe II inneholder fotos av ulike typer skog med død ved. Her får bilder av skog som er kommet opp etter brann, lav preferanseverdi. Det interessante her er likevel at for alle de 8 bildene har utvalg B, som fikk en økologisk forklarende tekst, gitt bildene høyere preferanseverdi enn utvalg A. Stilt overfor bildegruppe III har utvalg B, som fikk se manipulerede bilder der de døde stammene var fjernet, gitt alle motivene en høyere preferanseverdi enn utvalg A.

Død ved er dårlig likt – og godt likt

Jevnt over støtter denne undersøkelsen tidligere funn; død ved oppfattes som et "rotete" element i skogen. Sammenlignet med andre strukturer i skogen som store trær, lauvtrær, rike vegetasjonstyper, trær med hengselav og edellauvskog, har elementet død ved av store dimensjoner eller som ferskt virke, lav preferanseverdi. Det er også slik at hvis den døde veden fjernes fra bildet, får bildene alltid høyere preferanseverdi enn om den er til stede.

Likevel, resultatene av undersøkelsen er mer nyansert enn dette, fordi noen av bildene som viste skog med død ved fikk høy og høyest preferanseverdi. Det er tydelig at skogsmiljøet som den døde veden finnes i, er viktig for hvor godt publikum liker skogen. Død ved, gjerne sterkt nedbrutt, i naturskog er bedre likt enn død ved i produksjonsskog.

Toleransen øker med kunnskap om hvorfor

Oppsummert kan vi altså ikke automatisk regne med at en "økologisk god skog" oppleves som bra blant aktive turgjengere eller for flertallet av befolkningen generelt. De kan imidlertid i større grad akseptere slike strukturer hvis de får økt kunnskap om *hvorfor* man ønsker å bevare og gjenskape skogstrukturer som er viktige for biologisk mangfold. Denne problemstillingen er spesielt aktuell i mye besøkte skogområder rundt byer, tettsteder og hyttefelt, og ved viktige turistmål.

Kontakt forfattere:

vegard.gundersen@skogoglandskap.no

lars.frivold@umb.no

haaken.christensen@norskog.no